

**ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ПУБЛІЧНА БІБЛІОТЕКА імені ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Відділ краєзнавчої літератури та бібліографії

Києвознавці

**СЕРГІЙ МИКОЛАЙОВИЧ
ВАКУЛИШИН**

**Бібліографічний
Показчик**

Київ 2008

Четвертий випуск бібліографічного покажчика з серії *“Києвознавці”* присвячено краєзнавцю, киевознавцю, досліднику, методисту шкільного краєзнавства, вчителю за фахом Сергію Миколайовичу Вакулишину, який свій шлях присвятив вивченню історії міста Києва, а також улюбленому району – Святошинському.

Видання містить статтю *«Сергій Миколайович Вакулишин: сторінки життя та творчості»*, бібліографічний покажчик його дослідницьких видань та статей, а також статті з наукових збірниках та альманахах. В покажчику представлено С. Вакулишина як упорядника, інтерв'ю та висловлювання про нього його товаришів, учнів, колег.

Видання розраховано на викладачів, студентів, учнів, бібліотечних працівників, екскурсоводів, краєзнавців, а також усіх тих, хто цікавиться історією Києва.

Упорядник, комп'ютерний набір - Н.Б. Грищенко,
зав. відділом

Комп'ютерний дизайн - Л.В. Проценко,
зав. сектором відділу
нових інформаційних
технологій

Відповідальний за випуск - Р.М. Коваленко,
заст. директора

Публічна бібліотека імені Лесі Українки
Відділ краєзнавчої літератури та
бібліографії, 2008

З М І С Т

Від упорядника.....	4
Сергій Миколайович Вакулишин: сторінки життя та творчості.....	6
Видання творів Сергія Вакулишина.....	9
Статті з наукових збірників та альманахів	9
Статті з періодичних видань.....	11
Публікації та переклади першоджерел, здійснені С. Вакулишиним.....	19
Огляди, рецензії автора.....	19
Інтерв'ю.....	20
С. Вакулишин як упорядник.....	21
Оцінки творчості та згадки про С. М. Вакулишина - дослідника, краєзнавця, киевознавця, музейника.....	21

Від упорядника

Бібліографічний покажчик “Сергій Миколайович Вакулишин” - четвертий випуск серії “*Києвознавці*”.

Покажчик відкриває біографічна довідка, яку написав сам києвознавець.

У краєзнавчих колах відоме ім'я Сергія Миколайовича Вакулишина, як ґрунтового дослідника та популяризатора історії Києва, його околиць, Святошинського та інших районів нашого славетного міста. Одне з його досліджень – історія Києва 1932-1933 рр., зібрання спогадів самовидців, які були опубліковані у пресі протягом 1991-2004 рр., зібрані в краєзнавчому виданні 2005 року під назвою “*Голодова катастрофа в Києві*”. Тому сьогодні Сергій Вакулишин – єдиний києвознавець, який підіймає цю тему не лише тому що згідно Указу Президента України *2008 рік оголошено Роком пам'яті жертв Голодомору*, а тому, що йому не байдуже життя українського народу, як в 30-40 рр. ХХ століття, так і в ХХІ столітті. Знаний в фахових колах краєзнавець, києвознавець, кандидат історичних наук М.О. Рибаків в своїй книзі “*Невідомі та маловідомі сторінки історії Києва*” так розповів про дослідницьку роботу С. Вакулишина стосовно з цього питання:

“Києвознавець С.М. Вакулишин зробив спробу підрахувати людські втрати від голоду, яких зазнали 22 населених пункти (з 64), київської приміської смуги у 1933 році. Ретельні пошуки в архівах і, особливо, зустрічі з корінними жителями цих сіл дали змогу досліднику уточнити попередні підрахунки людських втрат і, найголовніше, підтвердити висновок про те, що втрати ті були наслідком голодомору.

Як відомо, навесні 1933-го в Україні щодня помирало голодною смертю до 25 000 чоловік, щогодини – близько 1000, щохвилини – 17. Вакулишин зібрав унікальну інформацію, яка вражає співвідношенням втрат від голоду та фронтових. За цими жахливими відомостями співвідношення для Микільської Борщагівки складає 5 : 1. В середньому ж по 22 населених пунктах відсоток голодної смерті становив 23-30 %, що перевищує воєнні втрати (в середньому 9%) у 2,5 – 3 рази (Вечір. Київ. – 1993. – 29 черв.). За даними дослідника, від голоду загинуло: у Біличах 250 жителів, у Михайлівській Борщагівці – 270, у Братській Борщагівці (зараз це житловий масив Південна Борщагівка) – 200, у Микільській Борщагівці – 270 (Вечір. Київ. – 1993. – 29 черв.)...

Краєзнавець С.М. Вакулишин пропонував підтримати пропозиції щодо закладання в центрі Києва величного пам'ятника Скорботи... Є ж бо в центрі Лос-Анджелеса пам'ятник українцям - жертвам радянського комунізму, жертвам голодомору, відкритий у рік 50-річчя геноциду проти українського народу (Вечір. Київ. – 1993. – 29 черв.). Нещодавно на Михайлівській площі у Києві встановлено пам'ятний знак жертвам голодомору.”

Дев'ятикласник 196-ї школи м. Києва Андрій Голованю, прочитавши книгу С.М. Вакулишина *«Голодова катастрофа в Києві»*, сказав слідує: “Я знав, що початок 30-х років приніс народу України страшне лихо – голодомор 1932-33 років, але мене дуже вразила ця книга, де він зробив спробу підрахувати людські втрати від голоду, яких зазнали 22 населених пункти Київської приміської смуги...”

Біографічний покажчик відображає весь доробок історика – краєзнавця і киевознавця, завідувача музею Святошинського району, який він створив сам. Матеріал до розділу *“Сергій Миколайович Вакулишин: сторінки життя та творчості”* містить фактографічну інформацію про його життя та творчість, небайдуже ставлення до історії нашого народу.

Бібліографічна частина складається з розділів: *“Видання творів Сергія Вакулишина”*, *“Статті з наукових збірників та альманахів”*, *“Статті з періодичних видань”*, *“Публікації та переклади першоджерел, здійснені С. Вакулишином”*, *“Огляди, рецензії автора”*, *“Інтерв'ю”*, *“С. Вакулишин як упорядник”*, *“Оцінки творчості та згадки про С. М. Вакулишин - дослідника, краєзнавця, киевознавця, музейника”*.

Більшість публікацій, що увійшли до покажчика, були переглянуті de visu.

Покажчик містить 190 описів публікацій і охоплює період з 1991 по 2008 рік. Статті, що розкривають тему Голодомору в Києві, виділено жирним шрифтом.

С. Вакулишин займає посаду методиста Центру позашкільної роботи, завідуючого зразкового музею історії Святошинського району столиці, є членом Всеукраїнської спілки краєзнавців та інших громадських організацій. Деякі його статті опубліковані в польській періодиці польською мовою, всі вони пов'язані з історією Києва.

За ініціативою С. Вакулишина в 1998 році в газеті “Експрес-кур'єр” було започатковано рубрику *“Історія мого району.”* Того ж року газета “Вечірній Київ” започаткувала рубрику *“Околиці Києва”* (можливо, саме це підштовхнуло тодішнього міського Голову Олександра Омельченка до гучних акцій *“Київ без околиць”*).

Колектив бібліотеки висловлює щире подяку Сергію Миколайовичу Вакулишину за активне сприяння у відборі матеріалів для бібліографічного покажчика.

Сергій Миколайович ВАКУЛИШИН: сторінки життя та творчості

Сергій Вакулишин народився у 1958 році в Києві, в сім'ї українських інтелігентів. Батько був учасником Другої світової війни, з роду козаків - слобожанців. Мати - корінна киянка з дворянського роду.

За фахом Сергій Вакулишин - учитель початкових класів. З 1976 року працював у школі. Проходив службу в армії.

З 1980 року до цього часу – позашкільний педагог, методист краєзнавчої роботи з учнівською молоддю Києва. С.М. Вакулишин уперше в Києві організував і провів конкурси на краще знання Києва та Ленінградського району, огляд роботи шкільних музеїв, олімпіаду „*Літопис Великої Вітчизняної*”, конкурс командирів експедиційних загонів та огляд шкільних штабів експедиції „*Моя Батьківщина – СРСР*”. Йому було вручено бронзовий знак ЦК ВЛКСМ з тією ж назвою.

З 1979 року - як аматор, а з 1986 року - як історик -архівіст, Сергій Вакулишин на громадських засадах ґрунтовно розробляє окремі питання києвознавства. Тепер, з деякої часової відстані, можна відокремити чотири етапи становлення його як києвознавця:

Перший етап - *самоосвіта* з допомогою загальнодоступних джерел: преси, музейних експозицій, вивчення рідного міста шляхом ретельного обходу історичних кварталів (любов до „околиць” прийде згодом). Головним стимулом перших років була підготовка до відзначення „*1500- річчя міста*”.

Другий – *самовдосконалення* в рамках формалізованих об'єднань громадян: на курсах екскурсоводів при міському екскурсійному бюро, в клубі „*Києвознавець*” при Музеї історії Києва, в середовищі секції істориків авіації Українського відділення *Радянського національного об'єднання істориків авіації та космонавтики*.

В кожному випадку наслідки були різні. Штатним екскурсоводом С. Вакулишин не став, але використав одержані знання в розробках авторських пішохідних екскурсій. Головними екскурсантами були протягом 1984-2001 рр. школярі – за замовленням класних керівників та в рамках гуртків закладів позашкільної освіти. Найбільшої популярності набули такі екскурсії: „Ленінський /Старокиївський район”, „Святошин”, „Фундуклеївська”, „Хрещатик”.

В 1988 році, майже одночасно, в клубі „Києвознавець” та на засіданні секції історії авіації, С. Вакулишин дебютував з публічними доповідями.

Третій етап - *архівна „десятирічка”* (1986 – 1996 рр.) – дослідницька робота, переважно в Київському Міському архіві, два роки в Обласному і кілька тижнів – в Історичному. Саме на ці роки припало громадянське самовизначення С. Вакулишина, остаточний відбір його провідних зацікавлень.

Четвертий - *становлення* С. Вакулишина як *публіциста, письменника*. Офіційний дебют – у щомісячному бюлетені Ватутінського району (1990). Перша проба пера 1993 – 1994 років в авторитетній на той час газеті, з благословення Віталія Карпенка „*Вечірній Київ*” почав заповнювати свої шпальти історичними розвідками, відкриттями, несподіваними версіями і навіть вікторинами С. Вакулишина.

Він був першим *дослідником Голодомору 1932 – 1933 років* на теренах, так званої, *Київської приміської смуги*, тобто тих сіл, що згодом стали мікрорайонами Києва. Його підрахунки втрат жителів 22-х населених пунктів, що загинули від голоду, організованого комуністичною владою, нині стали загальноновизнаними.

2001 року при Святошинському центрі позашкільної роботи Вакулишин Сергій Миколайович створив музей місцевої історії – реалізував давню свою мрію ще з другої половини 80-х років. Сьогодні зразковий *музей історії Святошинського району* – відомий киевознавчий центр, самобутній науково-дослідницький та культурно-освітній осередок, своєрідна лабораторія музейної педагогіки. Особливістю експозиції цього музею є те, що *проблематика Голодомору* раз у раз постає перед відвідувачами: у вступному розділі вони бачать “скарби бабусиної скрині”, що дивом уціліли у вихорі ХХ століття, в археологічному – уламок жорна, про яке мріяли українські селяни у 1932 – 1933 роках, у воєнній кімнаті – наочні свідчення того, куди йшли колосальні кошти, зекономлені на житті українських селян – дітей, жінок, чоловіків...

Окрім шкільних екскурсійних груп, довгожителів та ветеранів місцевих підприємств, адресу цього музею добре знають дочка та вдова легендарного авіаконструктора Олега Костянтиновича Антонова - Анна Олегівна та Ельвіра Павлівна, журналіст Олександр Богдан, краєзнавці Володимир Гузій та В'ячеслав Дзівалтовський, киевознавці Михайло Кальницький та Сергій Карамаш, фотохудожник Олександр Козулько, історик техніки Володимир Константинов, політик Левко Лук'яненко, науковці Дмитро Малаков та Дмитро Стус, архітектор Всеволод Суворов. Дарунки, зроблені Е. Антоною, В. Гузієм, В. Дзівалтовським, Д. Малаковим, Вс. Суворовим, є перлинами фондів музею історії Святошинського району.

Сергій Вакулишин – автор кількох книжок, десятків статей у наукових збірниках, всеукраїнських часописах та безлічі лаконічних історико-краєзнавчих повідомлень у міських газетах. Він є консультантом з питань київської топонімії Державного науково-виробничого підприємства „Картографія”, активістом міської організації Всеукраїнського товариства „Меморіал” ім. Василя Стуса, членом Всеукраїнської спілки краєзнавців та Асоціації дослідників голодоморів в Україні.

2007 року його було удостоєно **державної нагороди – ордена „За заслуги” III ступеня**.

Протягом 2004-2008 років С. Вакулишин був відповідальним секретарем видавничого проекту, здійсненого під патронатом Володимира Мазепи – голови Святошинської РДА. Йдеться про унікальну колективну монографію **„Про землю і про людей святошинських”**, яка щойно побачила світ. Уперше в історії Києва народжено солідну (450 сторінок) книжку про окремий адміністративний район з фундаментальним розглядом історичних епох **до 1917 року** (загалом – 190 сторінок), з об’єктивним висвітленням „білих плям”, з цікавими культурологічними розвідками.

ВИДАННЯ ТВОРІВ СЕРГІЯ ВАКУЛИШИНА

1997

1. **Чи був голодомор у Києві?** / Конгрес Укр. Націоналістів. – К., 1997. – 15 с.

2004

2. **Святошинський район столиці:** Посіб. з місцевої історії. – К., 2004. – 96 с.
Книга містить цікаву інформацію про історію і сучасність одного з найбільших районів м. Києва.

2005

3. **Голодова катастрофа в Києві** / [Передм. Р. Круцик]; Всеукр. т-во “Меморіал” ім. В. Стуса. – К., 2005. – 80 с.: іл., табл.

У краєзнавчому виданні вперше зібрано спогади самовидавців про Київ періоду 1932-1933 років, що були опубліковані у 1991-2004 роках. Автор подає також значний масив архівних документів, що раніше не публікувалися.

СТАТТІ З НАУКОВИХ ЗБІРНИКІВ ТА АЛЬМАНАХІВ

4. **Антоновський період:** [Сторінки історії 50-х - 60-х рр. ХХ ст.] / Колектив. дослідження / Керівник проекту В. Мазепа // Про землю і про людей святошинських. – К., 2008. – С. 199-210.

5. **Архівні документи про влаштування кінотеатру в Святошині:** (До 90-річчя кінотеатру “Екран”) // Альманах наук. тов-ва № 1 / Центр позашкільної роботи. – К., 2001. – С. 15-16.

6. **Воєнна епоха:** [Сторінки історії 1935-40 рр.] // Про землю і про людей святошинських. - К., 2008. - С. 159-168.

7. **Втрати населення Києва та його приміської смуги // Голод-геноцид 1933 року в Україні: Історико-політологічний аналіз соціально-демографічних та морально-психологічних наслідків: Міжнар. науково-практич. конф. 28 листоп. 1998 р. / Ін-т історії України НАН України. - К. - Нью-Йорк: Вид-во М.П. Коць, 2000. – С. 272-278.**

8. **Бункери під Києвом КиУР – таємниця нашого часу** // Військово-історичний альманах. – 2003. - № 1. – С. 108-119.

9. **Деякі питання виявлення, обліку, вивчення, збереження та пропаганди науково-технічних пам'яток Святошинського району м. Києва** // Пам'ятки

науки і техніки в Україні: історія, проблеми, дослідження і збереження: Зб. ст. – К.: Центр пам'яткознавства, 2002. – С. 46-48.

10. **Доля історичних земель селян Біличів та Борщагівок поза межами Святошинського району** // Про землю і про людей святошинських. – К., 2008. – С. 386-392.

11. **З історії авіаційних шоу пролетарської столиці** // Київ. “Скарбниця документальної пам'яті” / Держ. архів міста Києва. Клуб «Скарбниця документальної пам'яті» . - К., 2007. - Вип. 2. - С. 54-56.

12. **З історії Святошинського району Києва і з життя святошинців під час нацистської окупації** // Київ. “Скарбниця документальної пам'яті” / Держ. архів міста Києва. Клуб «Скарбниця документальної пам'яті» . - К., – 2006.- Вип. 1. - С. 11-14.

13. **З нами Бог і Україна: [Огляд подій у Ленінградському [Святошинському] районі за роки держ. Незалежності України]** // Про землю і про людей святошинських. – К., 2008. - С. 221-234.

14. **Із життя киян в період німецької окупації** // Там само. – С. 186-189.

15. **Києвознавство в школах та позашкільних закладах** // Українознавство в системі освіти Києва: Зб. ст. / НДІ Українознавства. – К.: Гранд, 1998. – С. 424-425.

16. **Ленінградський район** // Київ: Енциклопед. видання. – К.: Альтернативи, 2001. – С. 511-517.- (С. Рюмшин - псевдо С. Вакулишин).

17. **Невідомий танкодром: [Про секретний об'єкт на Сирці]** // Про землю і про людей святошинських . – К., 2008. - С. 169-172.

18. **Останні п'ятирічки** // Там само. – С. 211-220.

19. **Після війни: [Сторінки історії 1946-52 рр.]** // Там само. – С. 190-198.

20. **Початок комуністичної доби** // Там само. – 2008. – С. 135-153.

21. **Селянське меню 1933 року** // Альманах наукового т-ва / Центр позашкільної роботи. Святошинський район м. Києва. – К., 2004. - № 2 . – С. 11-13.

22. **Становлення музею при закладі позашкільної освіти. (Музеєві історії Святошинського району – сім років)** // Київ і кияни: Матеріали щоріч. науково-практич. конф. / Музей історії міста Києва. – К.: Вид-во “КИЙ”, 2006. - Вип. 6. - С. 26-34.

23. **Таємниця лісових хащів, або перша окружна дорога мала бути споруджена 90 років тому** // Військовий музей / Центральний музей Збройних сил України. – К., 2007. – Вип. 8 – С. 74-78.

24. **Терниста дорога до об'єктивності та історичної правди (про становлення музею історії Святошинського району)** // Спадкоємці пам'яті / Міжнар. центр дитячо-юнацького туризму. – К., 2006. – С. 63- 71.

25. **XX століття очима українського києвознавця** // Всеукраїнський конгрес з оцінки злочинів комунізму в Україні: Матеріали науково-практич. конф. 15 серп. 2001 р. / Б-ка організації “Самостійна Україна”. – К.: Укр. видавнича спілка. – 2001. – С. 61-64.

26. **Фрагменти польського повстання** // Про землю і про людей святошинських. – К., 2008. – С. 120-121.

СТАТТІ З ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ

1991

27. **Ватутінський район сьогодні та в минулому** // Голос Ради. – 1991. – верес. – (Сторінки історії).

28. **Генерал з легенди: До 90-річчя з дня народження М.Ф. Ватутіна** // Голос Ради. – 1991. – груд.

29. **Місцеві топоніми** // Голос Ради. – 1991. – листоп. – (Із довідника, складеного С.М. Вакулишиним).

30. **Як назвати станцію метро:** [Про перейменування станцій метро за назвами місцевостей] // Хрещатик. – 1991. – 4 верес.

1992

31. **Місцеві топоніми** // Голос Ради. – 1992. – лют. – (Із довідника, складеного С.М. Вакулишиним).

1993

32. **Стояв під Києвом голодомор** // Вечір. Київ. – 1993. – 29 черв. – (Невідомі сторінки трагедії).

1994

33. **Маршрутом Броварського трамвая:** [З нагоди 140-річчя Миколаївського, а серед киян – просто Ланцюгового мосту] // Вечір. Київ. – 1994. – 14 трав. – (Заочна екскурсія).

1996

34. **Бабин Яр:** [Дещо з історії яру] // Вечір. Київ. – 1996. – 18 верес. – (Околиці Києва).
35. **Дачі Святошинського урочища** // Вечір. Київ. – 1996.- 29 берез. (Околиці Києва).
36. **Історія довкола нас:** [Про випробувальне летовище авіазаводу] // Експрес-кур'єр. – 1996. – листоп.
37. **Київські летовища:** [Про летовища, що пов'язані з П. Нестеровим] // Вечір. Київ. – 1996. – 15 серп. – (Околиці Києва).
38. **Київські летовища. Військово-спортивні летовища** // Вечір. Київ. – 1996. – 20 серп. – (Околиці Києва).
39. **Київські летовища. Маленька вікторина:** [Вперше в Рос. імперії] // Вечір. Київ. – 1996. – 21 серп. – (Околиці Києва).
40. **Київські летовища. Маловідоме про відоме:** [Про історію створення аеропорту Київ-Жуляни] // Вечір. Київ. – 1996. – 10 серп. – (Околиці Києва).
41. **Київські летовища. Святошинські летовища** // Вечір. Київ. – 1996. – 14 серп. - (Околиці Києва).
42. **Культура Святошина** // Вечір. Київ. – 1996. – 11 квіт. – (Околиці Києва).
43. **Може, правильніше – Пронівщина?** // Вечір. Київ. – 1996. – 29 трав. – (Околиці Києва).
44. **Нова Дарниця:** [До 100-річчя колишнього дачного селища] // Вечір. Київ. – 1996. – 6 серп. – (Околиці Києва).
45. **“Перемога” у Біличах. Тільки яка?:** [Про статистику голодомору в Біличах 1931-1933 рр.] // Вечір. Київ. – 1996. – 11 лип. – (Околиці Києва).
46. **Повінь на Осокорках: [1931 р.]** // Вечір. Київ. – 1996. – 30 трав. – (Околиці Києва).
47. **Побут:** [Хатня обстановка, вуличне освітлення тощо з початку ХХ ст.] // Вечір. Київ. – 1996. – 13 трав. – (Околиці Києва: Святошин).
48. **Природа:** [Про проблеми природокористування в Святошині 20-30 рр. ХХ ст.] // Вечір. Київ. – 1996. – 18 трав. – (Околиці Києва).
49. **Про Борщагівські селища – мовою документів:** [Про судову тяганину селянина на початку 30-тих років ХХ ст.] // Вечір. Київ. – 1996. – 25 лип. – (Околиці Києва).

1997

50. **До історії Випердоса (чи пак ВДНГ):** [Про знищення хутора Красний Трактир] // Вечір. Київ. – 1997. – 29 серп. – (Околиці Києва).
51. **Жінки з лопатами проти танків, або Правдиво про долю КиУРу** // Вечір. Київ. – 1997. – 30 жовт. – (Сторінки історії).

52. **Київські леговища: сторінки історії** // Оболонь. – 1997. – листоп.
53. **["Кінець світу"]**: [Сторінки історії Пирогова] // Експрес-Кур'єр. – 1997. – черв.
54. **Любка**: [Про стародавню річку] // Вечір. Київ. – 1997. – 2 верес. – (Околиці Києва).
55. **Маршрутом броварського трамваю** // Експрес-кур'єр. – 1997. – квіт.; трав. – (Заочна екскурсія).
56. **Микільська Борщагівка**: [Історич. довідка] // Вечір. Київ. – 1997. – 14 жовт. – (Околиці Києва).
57. **Невідомий міст?** [Про архівний проект Наводницького мосту] // Експрес-кур'єр. – 1997. – жовт.
58. **Оболонь історична**: [Популяр. нарис] // Експрес-кур'єр. – 1997. – лип.
59. **Околиці Києва: Борщагівка**: [Історич. довідка] // Вечір. Київ. – 1997. – 21 жовт.
60. **Південні ворота**: [Про старовинне село Віту-Литовську] // Вечір. Київ. – 1997. – 10 верес. – (Околиці Києва).
61. **"Повзучі" назви: факти і пропозиції**: [Цікава топонімія] // Вечір. Київ. – 1997. – 15 лип.
62. **Пора покласти край абсурдному адміністративному поділу**: [Про наміри влади вдвічі укрупнити адміністративні райони столиці] // Вечір. Київ. – 1997. – 31 січ. – (Проблема).
63. **Черепанова гора: нереалізований проект**: [Про проект дитячого містечка 1933 року] // Експрес - кур'єр. – 1997. - січ.
64. **Ще раз про Лису Гору**: [Про розшифровку та упорядкування графіті на старих стінах] // Вечір. Київ. – 1997. – 25 берез.

1998

65. **Булгаковські околиці (Чи може роман російського письменника прислужитись в українознавстві?)** // Вечір. Київ. – 1998. – 27 серп. – (Люди, роки, історія...).
66. **Был ли голодомор в Киеве?: [Невідомі сторінки трагедії з наукового дослідження кийв. краєзнавства. До 65 - х роковин]** // Закон и бизнес. – 1998. – 11 нояб. – (Архив).
67. **Електровня на Десенці**: [Про архівний проект електростанції поч. 20- х рр. ХХ ст.] // Вечір. Київ. – 1998. – 15 груд. – (Околиці міста).
68. **Збережемо культурну спадщину** // Оболонь. – 1998. – серп. – Зміст: "Пріорки" – минуле Мінського району; Частини Старого Міста; Мусимо розпрощатися з помилками.

69. **Згадка про Київ:** [Київ в романі М. Булгакова “Біла гвардія”] // Вечір. Київ. – 1998. – 27 листоп.
70. **Коли ще не було Московського мосту:** [Про старовинну переправу через Дніпро] // Вечір. Київ. – 1998. – 3 лют. – (Околиці Києва).
71. **Наше коріння:** [Розповідь автора про людей, які допомогли надрукувати книжку про 1000-літню історію Ленінградського району м. Києва] // Ми. – 1998. – берез. – (Спецвип).
72. **Нехай у Києві постане Коновалець:** [Про увічнення пам’яті укр. лицаря ХХ ст. Євгена Коновальця] // Шлях перемоги. – 1998. – 10 черв.
73. **Повінь на Осокорках:** [Про природничу катастрофу 1931 р.] // Експрес-кур’єр. – 1998. – берез. – (Історія мого району).
74. **Селище Коцюбинське:** [З історії заселення селища] // Вечір. Київ. – 1998. – 24 лют. – (Околиці столиці).
75. **Три Шулявки:** [Популярний нарис] // Вечір. Київ. – 1998. – 29 січ. – (Околиці Києва).
76. **Те саме** // Експрес-кур’єр. – 1998. – лют.
77. **Чи був голодомор у Києві // Закон і бізнес. – 1998. – 11 листоп. – (Архів).**
78. **Що святкуємо?:** [Про поєднання свят національних та радянських] // Шлях перемоги. – 1998. – 9 верес. – (Погляд історика).
- 1999
79. **З історії київської монументалізації:** [Про проекти, що не відбулися] // Шлях перемоги. – 1999. – 1 груд. – (Роздуми).
80. **Погляд українського києвознавця на трагедію 1933 // Самостійна Україна. – 1999. – листоп. – (Асоціація дослідників голодоморів в Україні).**
81. **Репортаж з 1913 року // Вечір. Київ. – 1999. – 11 лют. – (З історії Києва). – Зміст: Все почалося з анекдоту, або В пошуках загублених монет; Сторінками “Календаря...”.**
82. **Те саме // Вечір. Київ. – 1999. – 17 лют. – (З історії Києва). – Зміст: Місто і гаманець учителя.**
83. **Те саме // Вечір. Київ. – 1999. – 26 лют. – (З історії Києва). – Зміст: Особистості і місто.**
84. **Те саме:** [Про поліційну систему, яка давала змогу жити й працювати нормально] // Вечір. Київ. – 1999. – 2 берез. – (З історії Києва). – Зміст: **Постать у шинелі.**
85. **Те саме // Вечір. Київ. – 1999. – 3 берез. – (З історії Києва). – Зміст: Благоустрій по-європейськи.**

86. **Те саме** // Вечір. Київ. - 1999. -17 берез.- (З історії Києва). – Зміст: **Упереджений портрет шкільного педагога.**

87. **У пошуках українського життя в Києві:** Репортаж з 1913 року: [Про культурні осередки] // Вечір. Київ. – 1999. – 21 лип. – (Старожитності).

88. **Чи знаєте ви, що...:** [Про деякі назви місцевостей Дніпровського району] // Експрес-кур'єр. – 1999. – трав. – (Історич. калейдоскоп).

2000

89. **Вирізали під корінь: чи був голод у Києві?** // Київ Шевченківський. – 2000. – листоп.

90. **Дозвольте не погодитись!:** [Про назви майбутніх станцій метрополітену] // Вечір. Київ. – 2000. – 2 серп. – (Пропозиція).

91. **Жінки з лопатами проти танків, або Правдиво про долю КиУРу: [Військово-історичні таємниці]** // Самостійна Україна. – 2000. – 8 серп.

92. **Імені половецького хана:** [З історії Труханова острова] // Вечір. Київ. – 2000. – 22 лют. – (Околиці міста).

93. **Не розривати історичних сув'язів:** [Про адміністративно-територіальну реформу в Києві] // Вечір. Київ. – 2000. – 3 лют. – (Думка пильного киянина).

94. **Шістнадцять років Київ і киян готували до війни:** [Про факти підготовки до війни 1941 р.] // Самостійна Україна. – 2000. – 22 серп.

95. **Шляхи формування в учнів урбаністично-цивілізаційної компетентності:** [З досвіду педагогічної роботи] // Рідна шк. – 2000. - № 12. – С. 52-54.

96. **Ще одна Биковня, або Сто Перше Диво Києва:** [Про надпотужну радіостанцію 1954 р.] // Шлях перемоги. – 2000. – 15 листоп. - (Околиці міста).

2001

97. **Михайло Грушевський і релігійне відродження** // Шлях перемоги. – 2001. – 22-28 берез. – (Мовою документів).

98. **Дві книги – дві позиції: [Критичне порівняння нових видань]** // Шлях перемоги. – 2001. – 15-21 листоп. – (До 24 листопада - День пам'яті жертв голодоморів і політичних репресій).

99. **З історії створення “єдиного простору”:** [Про маловідому подію в Києві 1919 р.] // Шлях перемоги. – 2001. – 27 верес. – 3 жовт. – (Мовою правди).

100. **З “Нового Світу” в “Червоне Життя”, або Хто врятує секретну недобудову?:** [Про щойно виявлений фрагмент Південного тунельного переходу через Дніпро] // Столиця. – 2001. – 6-12 квіт.

101. **Київ 60 років тому: Вересень (від другої половини):** [Перелік подій в Києві в вересні 1941 року] // Столиця. – 2001. – 21- 27 верес.
102. **“Кінець світу”:** [Сторінки історії Пирогова] // Столиця. – 2001. – 3-9 серп.
103. **Правда про століття минуле:** [Про новий погляд на українську історію ХХ ст.] // Шлях перемоги. – 2001. – 4-9 трав. – (Роздуми аналітика) .
104. **Про підготовку ССРСР чергової світової війни: (Версія киянина) //** Визвольний шлях. – 2001. - Кн. 5.– С. 46-49.
105. **Rok 1863: Niektore fragmenty polskiego powstania** // Dziennik Kijowski. – 2001. – sierpień. – (dzieje Polskie).
106. **Скільки було світових воєн?:** [Авторський погляд] // Шлях перемоги. – 2001. – 30 серп. - 5 верес. – (Погляд).
107. **Старий Житомирський шлях:** [Історич. нарис про найдавнішу київську магістраль] // Вечір. Київ. – 2001. – 9 лют.
108. **Ще одна Биківня, або Сто перше чудо Києва:** [Про надпотужну радіостанцію 1954 р.] // Столиця. – 2002. – 15-21 черв.
109. **Як увічнювали Нестерова в Києві** // Патріот України. – 2001. – 6-12 верес. – (Пам’ять).

2002

110. **І мрія злетіла в небеса:** [Ігор Сікорський і Київ] // Вечір. Київ. – 2002. – 21 черв. – (Уславлені кияни; “Крилате” життя Ігоря Сікорського).
111. **Комуністичні назви залишаються:** [Про міські назви] // Шлях перемоги. – 2002. – 14-20 лют. – (Мовою фактів).
112. **“Міраж” став “Екраном”:** [Про історію кінотеатру] // Вечір. Київ. – 2002. – 26 верес. – (На карті міста).
113. **Мовчазні доти** // Вечір. Київ. – 2002. – 12 лип. – (Пам’ять; Таємниці Київського укріпрайону).
114. **Невідомий танкодром:** [Про секретний об’єкт на Сирці] // Військо України. – 2002. - № 9/10. – С. 50-51.
115. **Оболонь історична:** [Короткий нарис] // Шлях перемоги. – 2002. – 14-20 лют. – (Мовою фактів).
116. **Polacy i Kijow:** [Про національні установи польської громади 20-30-х рр. ХХ ст.] // Dziennik Kijowski. – 2001. – sierpień.
117. **Польські установи Києва двадцятих-тридцятих років:** [З життя польської громади] // Шлях перемоги. – 2002. – 8-14 серп.

118. **Про підготовку ССРСР чергової світової війни** // Самостійна Україна. – 2002. – берез. – (Світлій пам'яті мого батька – сталінсько-жуковського фронтовика, покаліченого ще й Голодомором 1947 року).

119. **Щоб потяги мчали на захід:** [До 100-річчя Києво-Ковельської залізниці] // Вечір. Київ. – 2002. – 4 жовт. – (На карті Києва).

2003

120. **Авіазавод старіший:** [Про час заснування авіазаводу “Авіант”] // Вечір. Київ. – 2003. – 15 квіт. – (А насправді).

121. **В мирі, любові та злагоді:** [Про історію Святошинського району] // Все про все. – 2003. – серп.

122. **XX століття очима українського Києвознавця** // Визвольний шлях. – 2003. – Кн. 3. – С. 56-60.

123. **Дивні пригоди міського плану:** [Про план Києва 1958 року] // Вечір. Київ. – 2003. – 15 лип. – (Історія).

124. **Європейська література українського Києва: 1913 рік** // Літературна Україна. – 2003. – 10 лип.

125. **Київ у роки Другої світової війни** // Визвольний шлях. – 2003. – Кн. 4. – С. 23-37.

126. **Топоніміка вимагає назвати станцію “Біличі”** // Вечір. Київ. – 2003. – 9 верес.

127. **У Святошині під німцями:** [Про період війни 1941-1943 рр.] // Вечір. Київ. – 2003. – 14 лют. – (Київ без околиць).

128. **У центрі піхотного стрільбища:** [Про план 1902 року, складений київським землеміром І. Таїровим] // Вечір. Київ. – 2003. – 4 берез. – (До джерел).

2004

129. **Біля фунікулера черги. Театри переповнені:** [Про Київ за часів Кагановича і Хрущова] // Вечір. Київ. – 2004. – 9 черв.

130. **Віктор Суворов сказав світові про голодомор:** [Композиція уривків з творів В. Суворова у перекладі автора з рос. мови] // Самостійна Україна. – 2004. – 26 листоп. – 3 груд.

131. **Деякі фрагменти польського повстання:** [На західних околицях Києва в 1863 році] // Вечір. Київ. – 2004. – 14 верес. – (Історія).

132. **Демонстрація сили:** [Про військовий парад 1967 році у Києві] // Вечір. Київ. – 2004. – 12 жовт.

133. **Канікули смутного часу:** [Канікули в середніх навчальних закладах Києва у 1917-1919 рр.] // Вечір. Київ.-2004. - 13 січ. - (Архіваріус).

134. **Олімп мав бути на Володимирській:** [Про зміст наради 1934 року щодо напрямків розвитку Києва] // Вечір. Київ. - 2004. - 17 лют. - (Ювілей - 50 років тому Київ став столицею УРСР).

135. **Проект змінювали тричі:** [Про долю Кільцевої дороги біля Києва] // Вечір. Київ. - 2004. - 4 лют. - (Магістраль).

136. **“Ремонтували” людей, а потім трактори:** [Сторінки історії Рубежівської колонії - Святошин. машинно-тракторної станції - “Станкобуду”] // Вечір. Київ. - 2004. - 9 черв. - (У районі Святошина).

137. **Святошинський центр позашкільної роботи:** [Про досвід науково-технічної освіти учнівської молоді] // Рідна шк. - 2004. - № 7/8. - С. 37-38.

138. **Сирецький танкодром:** [З біографії військового об'єкту 1930-54 рр.] // Вечір. Київ. - 2004. - 7 квіт. - (На карті столиці).

2005

139. [Вакулишин С.] **Стояв під Києвом голодомор... // Святошинські Вісті. - 2005. - берез.**

140. **“Я - киянин”:** [Про попередні результати багаторічного моніторингу киевознавчих уподобань школярів Ленінградського (Святошинського) р-ну] // Вечір. Київ. - 2005. - 20 лип. - (Незвичний моніторинг).

2006

141. **Друга евакуація Києва:** [Влітку 1941 року] // Вечір. Київ. - 2006. - 13 лип.

142. **Магістраль в обхід міста: Першу окружну дорогу мали спорудити 90 років тому** // Вечір. Київ. - 2006. - 12 серп. - (Київ без околиць).

143. **На цій вулиці, в цьому будинку:** [Про долю меморіальної садиби в Києві, де мешкав киянин Ігор Сікорський] // Вечір. Київ. - 2006. - 6 жовт.

144. **Правильніше називати “Петровкаю”:** [Про назви станцій метрополітену] // Вечір. Київ. - 2006. - 24 трав.

145. **Природа “шаленого ентузіазму”:** [Мемуаристи про Київ літа 1941 року] // Вечір. Київ. - 2006. - 24 черв.

146. **Сичі в енциклопедичному гаю:** [Про раритетний план Києва 1934 року] // Вечір. Київ. - 2006. - 12 квіт. - (Погляд).

147. **Хай живе поліція!:** [Про актуальні проблеми в сфері громадського порядку] // Вечір. Київ. - 2006. - 11 серп. - (Ініціатива).

2008

148. **9 вересня – вперше в світі у небі Святошина:** [До 95-річчя «мертвої петлі»] // Святошинські Вісті. – 2008. – верес.

150. **2 липня – день пам'яті Олександра Маноцькова:** [Про життєвий подвиг авіаційного конструктора] // Святошинські Вісті. – 2008. – лип.

151. **Київський космодром діє, або Дещо про звуковий тероризм:** [Про порушення громадського спокою в нічний час] // Вечір. Київ-100. – 2008. – 22-29 трав. – (К. Вестор – псевдо С. Вакулишина).

152. **Музейна педагогіка: Науково-практичні основи** // Позашкілля. -2008. - № 9. – С. 24-26.

153. **Салют піонерам і корифеям авіації:** [Про локалізацію “петлі Нестерова”] // Вечір. Київ-100. – 2008. – 21- 27 лют.

154. **6 червня – день народження І. Сікорського:** [Київські звершення піонера авіації] // Святошинські Вісті. – 2008. – черв.

ПУБЛІКАЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДИ ПЕРШОДЖЕРЕЛ, ЗДІЙСНЕНІ ВАКУЛИШИНИМ С.М.

155. **Була вона в гімнастерці:** [Про відновлення мирного життя в Києві після звільнення від гітлерівців та уривок з виступу Іллі Еренбурга в Києві 1945 року] / Переклад з рос. мови // Хрещатик. – 1991. – 8 трав.

156. **“До нас їдять за галошами...”:** [Конспект стенограми засідання Київради 1936 року] / Переклад з рос. мови // Київ. – 1998. - № 11/12. – С. 11-13. – (Пошуки і знахідки).

157. **З плану проведення Дня Червоної Армії в дитячому садку (лютий 1931 р.)** / Публ. архів. док. // Шлях перемоги. – 2002. – 14-20 лют. – (Мовою фактів).

158. **Іван Гревс “Місто як предмет краєзнавства”:** [Конспект ст. академіка 1924 року] / Переклад з рос. мови // Краєзнавство. – 2000. - № 1/2 . – С. 81-82.

ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ АВТОРА

159. **Захоплююча галактика києвознавства:** [Про нові збірники праць київ. дослідників] // Вечір. Київ-100. – 2008. – 21 лют. – (Псевдо С.В. – К. Ритик). – Рец. на деякі ст. **“Київ і кияни”:** Матеріалів щорічної науково-практичної конференції / Музей історії Києва. – К.: Вид-во “КИЙ”, 2007. - Вип. 7 – 365 с., а також зі зб.

КИЇВ. “Скарбниця документальної пам’яті” / Держ. архів. міста Києва; Клуб “Скарбниця документальної пам’яті”. – К., 2007. – Вип. 2. – 137 с.

160. **З порога сьогодення:** [Проза Ю. Смолича про Київ] // Літературна Україна. – 2005. – 24 листоп. – Публіцистич. погляд на роман “Реве та стогне Дніпр широкий”.

161. **Не знають, про що пишуть.** - Рец. на кн. Слюсаренко В., Левітас Ф. **Оповідання з історії Києва:** Підручник для 5 кл. загально - освіт. шк. – К.: Гранд, 1998. – 127 с. // Шлях перемоги. – 1998. – 4 листоп. – (Псевдо С.В. – С. Рядовий).

162. **Про лікаря й про землеміра:** [Про новий зб. Співки архівістів] // Вечір. Київ. – 2002. – 20 верес. – Рец. на **Архівіст:** Ювілейний зб. / Держ. Ком. Архів України; УНДІАСД; САУ; Держ. Архів. м. Києва. – К., 2002. – 192 с.

163. **“Тема” марки – річ серйозна:** [Про зміст і текстовий супровід сучасної філателії про Київ] // Вечір. Київ. – 1999. – 17 серп.

164. **Центральний предмет – географія** // Визвольний шлях. - 2002. - Кн. 3. – С. 124-126. – Рец. на кн. **Вулиці Києва:** Довід. / За ред. А.В. Кудрицького. – К.:”Укр. енциклопед. ім. М.П. Бажана”, 1995. – 350 с.; Бойко В.М. **Рідний край. Київ:** Підручник для 5 кл. загальноосвітньої шк. – К.: РЕФОРМА, 1997. – 135 с. та ін. популярні видання.

165. **Цікавий посібник:** [Автор про книгу В. Кистяківського “Киев в географических экскурсиях и цифрах”: Посobie для организации исслед. работы в школе. – К.: Гос. изд-во Украины, 1925. – 165 с.] // Вечір. Київ. – 2005. – 7 лип. – (Києве мій).

ІНТЕРВ'Ю

166. **Денис О. “О земле и людях святошинских”.** Так називається книга об історії нашого району, которая готовится к изданию: Интервью с членом редакционного совета историко-краеведческого проекта С.Н. Вакульшиным // Газета нашего района: Святошин, Академгородок, Беличи, Нивки. – 2008. – 22 февр.

167. **Денис О. Это была Пиррова победа:** Директор музея истории Святошина Сергей Николаевич считает освобождение нашего города трагедией: Интервью с киевоведом С.Н. Вакульшиным // Газета нашего района: Святошин, Академгородок, Беличи, Нивки. – 2007. – 9 нояб.

168. **День народження Святошинського району: обережний погляд з відстані 35 років:** Інтерв'ю з методистом Центру позашкільної роботи, завідуючим зразкового музею історії Святошинського району столиці С. Вакулишиним // Святошинські Вісті. – 2008. – квіт.

169. **Цвилюховский В. В музее Святошинского района хранят магнитофоны из космоса...** : Упоминание о С. Вакульшине, как музейнике,

собиранеле коллекции научно-технических приоритетов // Сегодня. – 2004. – 18 мая. – (Тайны Киева).

170. **Цвилеховский В. Голод 33-го убил больше киевлян, чем погибло во время войны:** [Приводится краткий текст хроники из истории Голодомора, собранной С. Вакулышиным] // Сегодня. – 2003. – 2 июня.

С. ВАКУЛИШИН ЯК УПОРЯДНИК

171. **Із біографії столичних околиць** // Вечір. Київ.- 2000.- 20 жовт.- (“Круглі” дати 2000-го).

172. **Київ: Український хронологічний довідник** / Уклад С. Вакулишин. – К., 1998. – 33 с.: мапи.

173. **Круглі дати київських околиць** // Вечір. Київ.- 2003.- 22 квіт.- (Цього року).

174. **Круглі дати столичних околиць** // Вечір. Київ. - 2004. -2 лип.- (Краєзнавцям).

175. **“Круглі” дати столичних околиць** // Вечір. Київ.- 2005. -12 лип. - (Міські околиці).

176. **Святошинський район у творах красного письменства ХХ сторіччя:** 3 кн. С. Вакулишина “1000 років історії Святошинського району” // Наша столиця. – 2002. – берез.

177. **Тисяча років історії Ленінградського району м. Києва:** Метод. видання / Уклад. С. Вакулишин – К.: Укр. центр духовної культури, 1998. – 46 с. – Зміст: Хронологіч. довідник; Історико-географ. довідник; Топонімія Ленінград. району; “Моя вулиця, мій район” (конспекти уроків для викладачів початкового краєзнавства у 1-5 кл. загальноосвіт. шкіл); Метод. посібник.

178. **1913 рік у Києві:** Корот. енциклопед. довід. // Київ. – 2001. - № 3 /4. – С. 151 – 167. – (“Київ” про Київ).

179. **Цьогорічні ювілеї столиці** // Вечір. Київ. – 2002. – 17 квіт. – (На карті Києва).

180. **Ювілеї столичних околиць** // Вечір. Київ. – 2001. – 7 груд. – (Київ. календар).

ОЦІНКИ ТВОРЧОСТІ ТА ЗГАДКИ ПРО С.М. ВАКУЛИШИНА ЯК ДОСЛІДНИКА КРАЄЗНАВЦЯ, КИСВОЗНАВЦЯ, МУЗЕЙНИКА

181. **Веселова О. Увікопнення загиблих від голодного мору** // Голод-геноцид 1933 року в Україні: історико-політологічний аналіз соціально-демографічних та морально-психологічних наслідків. : Міжнар. наук.-теорет.

конф., К., 28 листоп. 1998 р.: Матеріали. / Асоц. дослідників голодоморів в Україні. Ін-т історії України НАН України; [Редкол.: Кульчицький С. (відп. ред.) та ін.] — К.; Нью-Йорк: М.П.Коць, 2000. - С. 437, 456.

“ Під час голодомору 1933 року загинуло 18 % киян-українців”, - стверджує на основі дослідження архівних матеріалів С. Вакулишин”.

В примітках 7 і 19 вказано джерело: Вакулишин Сергій “Чи був голодомор у Києві?”.

... “Нині в Раді Асоціації [дослідників голодоморів] плідно працюють С. Вакулишин та Б. Гнатюк”. – див. **Веселова О.**

182. Грищенко М. Свічка пам’яті і скорботи не згасне: [Про С. Вакулишина – як дослідника Голодомору] // Новий день (Києво-Святош. р-н, Київ. обл.). – 2003. – 13 груд.

183. Дзівалтовський В. Славу батьків успадковують діти: [Про вагомий внесок у дослідження історії міста краєзнавця С.М. Вакулишина] // Подвиг на віки: Кн. Пам’яті України – Місто-герой Київ. – К.: Пошуково-видавниче агентство “Книга Пам’яті України”, 2000. – С. 778.

184. Зборовський А. Історія рідного краю. Приірпіння: Навч. посібн.: [Про Сергія Вакулишина як дослідника голодомору]. – К.: Юніверс, 1998. – С. 82.

185. Зборовський А. Київ теж постраждав від Голодомору... // Укр. газета. – 2004. – 16 верес.

“Краєзнавець Сергій Вакулишин встановив за архівними джерелами, що в 22-х селах Київської приміської смуги втрати населення (всіх вікових категорій) унаслідок голодомору 1933 р. ... перевищують втрати (переважно чоловіків) під час 2-ї світової війни в два з половиною – три рази ...

С. Вакулишин наголошує на необхідності спорудити пам’ятні знаки жертвам голодомору в сучасних київських мікрорайонах, збудованих на місці сіл. Про це він, зокрема, пише в своєму нещодавно виданому посібнику з місцевої історії “Святошинський район столиці”. В цій книжці вперше в українському киевознавстві скрупульозно простежено формування території одного міського адміністративного району. Опрацювання багатой джерельної бази дозволило автору змалювати картини святошинського та й усього київського життя”. – див. **Зборовський А. Київ...**

186. Карамаш С. Неточності та помилки в архівних документах... під час спроб увічнити пам’ять... Нестерова у Києві: Зб. Київ і кияни: Матеріали щорічної наук.- практи. конф. / Музей історії міста Києва. – К.: Кий, 2006. – Вип. 6. – С. 235. - [Про С. Вакулишина як історика авіації].

...”Зазначимо, що кілька років тому одним із перших дослідників-києвознавців, хто опрацював ці архівні джерела [листування 1955 року з питання встановлення пам’ятника Нестерову], був відомий києвознавець С.М. Вакулишин. Його публікація подає точні відомості про місце унікального польоту П. Несторова. ... На жаль, стаття вийшла у науковому збірнику обмеженим накладом і не набула широкого розголосу серед фахівців.” - див. **Карамаш С. Неточності...**

187. **Лисенко С. Боярка: Історико-краєзнав. нарис:** [Про С. Вакулишина – дослідника Голодомору]. – Київ: Кн. пам’яті України, 2006. – С. 77.

“Згідно з дослідницькою роботою києвознавця Сергія Вакулишина, у населених пунктах Київської приміської смуги втрати людності [в 1932-33 рр.] сягали понад 40 відсотків”. - див. **Лисенко С.**

188. **Петрова С. Архівні таємниці:** [С. Вакулишин - києвознавець] // Хрещатик. – 2006. – 22 верес.

“Історію Києва в часи німецько-фашистської окупації у довідниках і підручниках представлено здебільшого як героїчну працю киян на евакуйованих підприємствах, або як боротьбу партизанів і підпільників. А як же велося іншим? Ось, скажімо, про долю Святошинського району повідав керівник музею історії цього району, києвознавець Сергій Вакулишин”. – див. **Петрова С.**

189. **Рибаков М. О. Борщагівка... від “Борщу”?:** [Про києвознавця С. Вакулишина, який зібрав унікальну інформацію про голодомор у Києві // Рибаков М. О. Невідомі та маловідомі сторінки історії Києва. – К.: Вид-во “Кий”, 1997. – С. 89-90.

190. **Щербина В. Лабораторія для юних дослідників:** [Про С. Вакулишина – музейника // Вечір. Київ. – 2005. – 6 трав.

“Завдяки його (музею історії Святошинського району) незмінному керівникові, ентузіасту-краєзнавцю Сергію Вакулишину, музей поповнюється новими, часто унікальними експонатами”. – див. **Щербина В.**